

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Lvcæ Pinelli Societatis Iesv Theologi, De Virtvte Sev
Energia, & admirandis Sacrosanctæ Missæ effectibus,
Libri Duo**

Pinelli, Luca

Coloniæ, Anno M.D.CVIII.

De Virtvte, Et Frvctibvs Sanctæ Missæ, Liber Secvndus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46295](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46295)

DE VIRTUTE,
ET FRUCTIBVS
SANCTAE MISSAE,
LIBER SECVNDVS.

Moralia quaedã ad sacram Missam per-
tinentia complectens.

Quanti estimanda sit Missa.

CAP. I.

Væcunq; hætenus dicta
sunt, ad speculatiuã Mis-
sæ pertinet cognitionẽ,
suntq; desumpta cum ex
SS. Patrum de Missa do-
ctrina, nobis in eorũ scriptis relicta; tũ
verò ex Quæstionibus, quæ de Missa in-
ter Scholasticos Theologos agitantur.
Reliquum est, vt nunc quoq; practicè &
moraliter quædam circa Missam dispi-
ciamus, quò non solùm ea, qua par est,
deuotione Missam celebremus; sed cum
fructu etiam aliquo eadem legamus ac
audiamus, qui finis est principalis in
hoc mihi Opusculo propositus.

M 4

Quif

Quisquis ergo attentè & diligenter quid in Missa agatur considerauerit, facile, procul dubio, iudicabit, nullam inter omnes actiones, quæ in Ecclesia Christi exercentur, tantæ esse Maiestatis ac præstantiæ, ut cum hac conferri possit, quippe in qua tractatur pretiosum Corpus & Sanguis Christi Filij Dei, quo à durissima seruitute peccati uniuersus hic mundus liberatus est, atque redemptus. Missa est Sacrificium excellentissimum omnium eorum, quotquot vnquam præteritis temporibus Deo oblata fuere Sacrificia. Quin imò, quotquot vnquam ab exordio Mundi extiterunt Sacrificia, nulla sunt, si cum hoc Sacrificio S. Missæ comparètur; propterea quòd cum in omnibus alijs Sacrificijs res duntaxat creatæ oblatæ fuerint, in hoc solo æterno Patri offeratur Christus Deus & homo, valoris ac æstimationis infinite, quo nihil nec cælum, nec terra excellentius, aut cælesti Patri gratius; nihil nobis utilius, aut salutaris complectitur, propterea quòd nullum sit donum aut beneficiû, quod per hunc facile à Deo assequi nõ valeamus. Hinc
facile

facilè cognosci potest, quanta obligatione Deo obstricti simus, qui tam excellenti nos & diuina actione dignos effecit: quantum Deo debeant Sacerdotes, quibus Missam celebrare cõcessum; quantum demum reliqui omnes debeant Deo, qui tanto Sacrificio adfistentes, vberrimis illius fructibus perfruuntur; demum quanti sanctissimum hoc Sacrificium estimare debeamus, quod tã gratum est Deo, tam per se sanctum, & nobis non modò iucũdum, sed & fructuosum. Ad excitandam ergo aliquam in animis nostris deuotionem & affectionẽ erga sacrosanctum hoc Missæ Sacrificium, facta aliquot seu exempla proponam eorum, qui Missam digno præ alijs honore sunt profecuti.

De S. Elisabetha, filia Regis Vngarię, tãto eam amore erga S. Missam affectam fuisse, refert Laurentius Surius in eius vita, vt, quando templum ad audiendam Missam ingrediebatur, (cũ præ nimio eius desiderio mille annos herere in via sibi videretur,) vsq; adeo gressum acceleraret, vt serui ac pedisequæ, quæ illã comitabatur, vix illius assequi vestigia possent.

possent. Missæ inchoatæ, depositis preciosis, quæ gerebat, ornamentis, tam attentâ adfistebat, ut nusquam oculos à Missa deflecteret. Quæ deuotio quâ grata fuerit Deo, vel hinc solum constat, quòd fulgore sæpe diuino colluceret, atque illustraretur, adeo ut splendore suo, oculos intuentium perstringeret.

Refert idem Surius de *Bedwige* Poloniæ Ducissa, quòd tanta deuotione Missam prosecuta fuerit, ut etiâ multis Missis audiendis nunquã lassaretur, aut fatiaretur. Quando in Ecclesia erat, undique per ciuitatē Sacerdotes ad legendas Missas curabat conuocari. In genibus duo calla ex assiduo eorum inflexione contraxerat, quæ illa quasi duarum pretiosarum gemmarum loco habebat. Quòd in eorum confusionem ac ruborem dictum velim, qui vix sine fastidio unquam duraxat audire Missam sustinent, quam longam nimis ac prolixam non conquerantur. Tonitrua magnopere extimescebat: hinc, si quando tonitru cælum contremere, Sacerdotem solebat accersere, quo sacras
manus

manus illius capiti imponente, ab omni metu stabat securus; idq; totum ex mera nascebatur deuotione, quæ S. Missam prosequabatur.

Idem Surius scribit de Canonico quodam Hermanno Steinfeldensi, quod a deo in dicenda Missa fuerit deuotus, ut frequenter in extasin raperetur; hinc in vnam aliquando Missam, duas aut tres horas infumebat. Sacrista nimis multum ceræ consumi conquestus, facto experimento, tantundem deprehendit consumi ceræ in alia Missa, quæ vel mediam saltem horæ partem duraret, quantum infumebatur in Missa huius Sacerdotis, etsi tribus amplius horis continuaretur. Solebat idem bonus Sacerdos, ex magna illa erga S. Missam affectione, pilos barbæ, qui sacram Hostiam contingebant; item præsemina vnguium, à primis quatuor digitis resecta, asseruare, indignum putans res eas in terram proijci, quæ sacratissimum hoc Sacramentum contingissent.

Ad testificandam sanctæ Missæ diuinam excellentiam, è cælo descenderunt

M 6

Angeli,

Angeli, non solum, ut sua praesentia sacram hanc actionem coonestarent; sed ut Sacerdoti etiam sacrificanti administrarent. Hinc S. Chrysostronus, Sacerdotem quendam praestantem vitae sanctitate commemorat, vidisse maximam Angelorum splendentibus vestibus ornatum multitudinem, summa cum reuerentia sacratissimae Missae Sacrificio assistisse, non aliter quam Regi Aulici adfistere consueuerunt. Idem scribit Iohannes Rossensis de Heidelbergae Virgine, quae multos Angelos summa cum reuerentia Missae Sacrificio a principio usque ad finem vidit interfuisse. Et Laurentius Surius, in historia de Virgine quadam religiosa, cui nomen Oda, habitante in Brabantiae oppido, appellato Bladese, commemorat, eam duos vidisse Angelos, forma stupendum in modum speciosa, Sacerdoti sacrificanti administrantes, qui brachia sacram hostiam & Calicem eleuantis leuiter erigebant, in iisque demittendis, manicas, ne consecratas Species contingerent, cohibebat: ac deinde complicatis manibus, ac capite nudato, astantes sanctissimum Sacramentum adorabant.

Legi-

Legitur quoq; de Episcopo quodam, qui cū Angliæ Regem aliquamdiu esset præstolatus, vt, à venatione reuersus, Missæ Sacrificio adsisteret, isque diutius quàm oportebat cunctaretur, tandem, quòd videret tempus dicēdæ Missæ elabi, Missam inchoauit: verū cū nullus ex circumstantibus aulicis, metu Regis, illi administrare vellēt, cælitus venerunt Angeli, illique, non sine omnium circumstantium stupore, Sacrificanti inseruierunt. Et nunc vilem aliquem homūcionem (proh dedecus) tam sacræ actioni indecenter, ac sine vllō respectu, aut reuerentia adstare, aut Sacerdoti sacrificanti administrare nolle, non pudeat? Verū quid de Angelis dico? Narrat idem Surius de ouicula S. Coletæ, item S. Francisci, quòd ingressæ Ecclesiam, S. Missæ summa cum modestia adstiterint, & quando eleuabatur sancta Hostia, prouolutas in genua, non ante se, quàm cæremonijs istis finitis, in pedes erexisse. Confundantur igitur, & erubescant Christiani omnes, qui citra debitam deuotionem Missæ adsistūt, & in debito honore Deo exhibendo, à

brutis animalculis superari se patiuntur.

*De pœnis quib⁹ animaduertit Deus in eos,
qui Missam parui penderunt.*

C A P. H.

CVM in diuino hoc Missæ Sacrificio principalis fit offerēs Christus Dominus noster, in eoq; sanctissimum eius Corpus, ac preciosissimus Sanguis offeratur, hinc est, ut si quis id ipsum debito honore reuerentiaque non prosequatur, Christus quasi sibi ipsi illatam grauissimè iniuriam existimet. Id verum esse facillimè ex pœnis perspicitur potest, quibus animaduertit in eos, qui non, quanti oportuit, diuinum hoc Sacrificium aestimauerunt, siue Sacerdotes illi fuerunt, qui indignè Missam celebrârunt; siue alij, qui non, qua decuit, veneratione & honore id ipsum condecorârunt.

S. Sophronius Patriarcha Hierosolymitanus, in Prato Spirit. c. 196. refert, Pastores aliquos, fallèdi temporis causa, simul in saxo confidentes, Missam dixisse, nonnulla Canonis, nonnulla
etiam

etiam Consecrationis verba vsurpâtes: facile enim illa ediscere poterât, quippe cum antiquitus alta voce & pedetentim à Sacerdote Missa legeretur. Quæ præsumptio adeo displicuit Deo, vt misso cælitus igne, Pastores conflagraret atq; consumeret. Simile certis quibusdam pueris contigit in Scitia, in oppido quodam Gonago dicto, qui per ludum pane & vino super quodam imposito saxo, Missam legere ceperunt, Consecrationis etiam aliquibus verbis temerè pronuntiaris. Verùm cum is, qui personam Sacerdotis agebat, panem frangeret, vt reliquis quasi communicantibus distribueret, superueniens è cælo ignis, & saxum, & quicquid illi impositum fuerat, penitus consumpsit; vnde tantus pueros inuasit terror, vt humi prostrati, mortuis quàm viuis similiores, verbum nullum ante diem sequentem proloquerentur. Ad quem locum postea accedens Episcopus, eo quo saxum fuerat loco, in æternam rei memoriam, Ecclesiam ædificari curauit. Disce hinc, pie Lector, nunquam per ludum aut iocum Missæ ceremoniis verbis-

verbisne temerè abuti. Si enim tam acriter puniti sunt, quos vel rustica simplicitas, vel puerilis ætas poterat excusare, quid de te futurum putes, qui nullam harum excusationum poteris prætere?

Narrat Tilmannus Bredébachijs, li. 1. c. 64. suarum Collationum, anno 1574. in ciuitate Hollandiæ Gouda contigisse, vt Catholicus quidam ciuis grauius decumberet, irriferunt eum quidam Calvinisticę sectę, dictitantes per ludibriũ leuius & facilius eum defungi posse, si Missam prius audiuisset. Nec mora, quidam ex illis Hermãnus Aldareich profert habitum sacrum, quo Ecclesia Catholica in tremendis Mysterijs vti consuevit, eodemque induitur. Paratur mensa, expediuntur cætera, quæ in sacris mysterijs vsurpari consueuerunt: adest subornatus Diaconus & Subdiaconus. Canitur Introitus, & quædam aliæ preces, vsurpantur omnes penè per ludibrium cæremoniæ Ecclesiasticæ. Vbi peruentum est ad canticum *Agnus Dei*, ecce festinus accurrit minister sacrificantis, exponit, vxorem eius coarctari doloribus partus.

partus. Ille Sacrificium sine cauda & sale offerens, non sustinuit in eo persistere donec absolueret, sed protinus excusso habitu, Missa q; missa facta, sese festinus domum proripuit. Inter eundem nuntiatur ei, vxorem duos gemellos enixam. Faustum hoc nuntium, mox ut domum ingressus est, conuertitur in luctum: vterque enim filiulus extinctus est. Vxor is deinde cubiculum ingressus, eam cum morte conflictari, & paulo post defungi videt. Ipse quoque postridie peste corripitur, cum omnibus, qui vel ministerio, vel cantu, imò etiã sola presentia Sacrificio vel tacitè, vel expressè suffragati erant, omnesque eadem lue moriuntur. Catholicus verò ex infirmitate decumbens, conualuit.

Vincentius in Speculo Historiali, scribit tempore Henrici Secundi Imperatoris in Ecclesia S. Magni in Saxonia nonnullos in ipso templo saltando, ludendo, & cantando Sacerdotem Missam celebratam perturbasse. Quare Sacerdos, ut à talibus nugis abstinerent, aut aliò se conferrent ijs nuntiauit. Illi sprete Sacerdotis monitione, neque Missæ re-
spectu

spectu habito, choreas suas nihilominus
prosequuti sunt. Vnde commotus Sa-
cerdos, ita (inquit) velit Deus & S. Ma-
gnus, ut toto hoc anno saltum istum fi-
nire nequeatis. Votum iusto Dei iudi-
cio res sequitur, ipsique in tantum sal-
tarunt, ut pedes ijs ab ima planta ad ge-
nua usque excavarentur, donec Heri-
bertus Archiepiscopus Coloniensis, cō-
miseratione motus, data benedictio-
ne, in eadem eos Ecclesia in pristinum
statum reduxit, atque reconciliauit;
quod tamen ita planè perfectèque fieri
non potuit, quin cruribus illorum per-
petuus tremor adhæreret, ut nunquam
non saltare viderentur.

In Speculo Exemplorum de duobus
Sacerdotibus legitur, quòd cum in op-
pido quodam Franciæ, ob vitam omni-
scelerum genere contaminatam, indi-
gnè Missam celebrarent, alteri eorum
os, nasus, ac mentū intolerabili foetore
immarcuerit; alteri verò, dum celebra-
ret, cælitus missò igni, utraq; manus ab-
sumpta fuerit.

In Sermonibus Discipuli de quodam
Sacerdote narratur, qui cum à S. Eligio
Episcopo,

Episcopo, vt relicta concubina, vitam, qua scandalum toti præbebat ciuitati, in melius mutaret, admoneretur, ipse verò admonitionibus salutaribus spre- tis, solitis voluptatibus indulgere per- geret, ab Episcopo tandem, quantum- uis inuito, fuit excommunicatus. Ve- rùm cùm Sacerdos sacrilegus Missam nihilominus celebrare non reformi- daret, iræ diuinæ poenam nequaquam impunè euasit. Cùm enim celebraturus Missam astaret altari, in præsentia vni- uersi populi, à Diabolo visibiliter fuit strangulatus.

Refert Gregorius Archiepiscopus Turonensis, cuidam Comiti, in Britan- nia ex pedibus laboranti, à quodam cõ- sultum fuisse, vt si sanari vellet, pedes in vase, quod in Missa vsurparetur, la- uaret; vnde allata patina argentea, sce- lerati hominis secutus consilium, in ea pedes lauat. Verùm confestim diuinam vindictam expertus est, dolore scilicet pedum in tantum ingrauescente, vt ex illa die planè ad ambulandum ineptus, claudicare cogereetur.

Tilman-

Tilmannus Bredenbachius narrat, Parisijs in Ecclesia B. Virginis studiosum quendam, qui Sacerdotem se esse simulabat, Missam dicere instituisse, cūque iam adstaret altari, miraculosè tantus de cælo ignis delapsus est, vt vtramque illi manum incēderet. Quo viso Sacrista, de enormi aliquo crimine eum suspectum habens, inter cætera quoque nūm Sacerdos esset interrogauit: cumq; Sacerdotem se esse asserenti, vehementius ardere manus inciperēt, denuo rogauit eum Sacrista, & confessus est, nūquam sacro Chrismate manus suas inunctas, neq; se Sacerdotem esse, & ob id tam grauitè à Deo punitum.

In Summa Prædic. de homine quodā prædiuite recensetur historia, qui cū diebus festis nihili Missam curās, equo conscenso summo manè prædia sua inuisere consueuisset, & ob id ab vxore grauitè aliquoties reprehēsus, se quid factu opus esset scire responderet, tandem meritas impietatis suæ pænas perfoluit. Cū enim solemni quodā festo pro veteri consuetudine sese in viam dedisset, fit ecce obuius illi Diabolus in
forma

forma rustici, villici sui, cumq; pedetē-
tim eum ad ripam ingentis fossę condu-
xisset, in eandem illum miserabiliter
præcipitavit, atque ita eundem secutus,
subitò evanuit.

In Sermonario Dormi Securè legi-
mus historiam de foemina quadam, quę
cùm facultatibus ac bonis suis lapsa de-
speranti similis, ad solitaria se loca cõ-
tulisset, Diabolum obuium habuit, qui
pollicitus est illi, si, dum Missa legitur
in Ecclesia, vagis ac friuolis homines
sermonibus detineret, fore vt maiores,
quàm ante nunquam habuisset, diuitias
consequeretur; acceptat conditionem
misera, ac mandata exequitur, vnde illa
præsente, nulla Missa cum attētionē au-
diri potuit. Verùm non ita multo post,
publicè in Ecclesia diuini Numinis vin-
dictam sensit. Exorta enim tempestate,
sola illa fulminis ictu deflagrauit, ac
subitò in cineres redacta est.

In serm. Præd. refertur de quodam
Missarum inprimis studioso, quòd cùm
ingressus Ecclesiam iã lectam esse Mis-
sam videret, lacrymas non continue-
rit. Quo viso, alius quidam ex circum-
stan-

stantibus eum derisit, dicens: se tantum nequaquam doliturū, etiamsi vel plures Missas perderet, neq; magni se Missam facere quam iam audiuerat, & eam si acceptare velit, se illi donare paratus. Alter tantum donum magna cū devotione acceptat: donator verò ob exiguum honorem & reuerentiam, quam Missæ habuit, poenam nequaquam exiguam persoluit; è vestigio siquidem à Dæmonio obsessus, ac miserabiliter cruciatus fuit.

Quam varijs beneficijs Deus Missæ amantes ac studiosos remunerauerit.

CAP. III.

Quam grati & accepti Deo fuerint omnes, quotquot vnquam S. Missæ Sacrificium digno honore ac reuerentiâ sunt profecuti, ex admirâdis beneficijs, quibus tales cumulare solitus est, facile perspicitur. Certum & exploratum est eum, qui res diuinas magni facit, propter Deum, magni quoq; à Deo æstimari. Et quia Deus ter. Opt. Max. à nemine se beneficijs ac liberalitate vinci patitur,

tur, hinc est, quòd in hac etiam vita cælestibus gratijs ac donis cohonestet, qui illū honorant, S. Missam debito honore ac reuerentia prosequendo, quæ cū res diuina sit, ac Deo multis modis gratissima, certò credendum est, honorem, qui Missæ exhibetur, ipsi quoque Deo ter Opt. Max. exhiberi.

Beneficia porro, quæ diuersi hoc mediante Sacrificio sunt cōsecuti, quia maxima sunt & ppe infinita è multis pauca illorum dūtaxat recēsebo. Primò refert Hieronym. Mengus, duos simul socios ad venationē profectos, quorū vn⁹ dūtaxat ea die Missam audierat, cumq; iā esēt in aperto cāpo, subitò ecce horrenda commouetur tempestas, fulgurū vis, & incursum pluiarū. Verūm nihil æquè terruit eos, ac tremenda quadam vox per aërem audita, quæ dum sonat: *occide, occide*, ille, qui Missam non audierat, fulmine ictus repente cōcidit. Quo spectaculo concussus alter, modò huc, modò illuc discursans, denuo vocē audit: *occide, occide istum*; cumque miser iste nihil præter fulminis ictum expectaret, aliam audiuit vocem, dicentem:

Non

Non possum, quia hodie audiuit: *Verbum caro factum est.* Huic historiae similis alia legitur Sermone 77. in Sermonario, quod intitulatur: *Dormi securè, de Capitaneo quodam Ducis Galeatii, cui nomen Ritus, quem cum continuo persequerentur inimici, laedere tamen nunquam potuerunt ijs diebus, quibus Missam audiuerat; ea verò die, qua Missam non audiuerat, interfecerunt.* Ex quo discat pius Lector, quantum referat quotidie Missam audire.

In Chronica S. Francisci lib. 8. c. 28. & in Sermon. Discipuli narratur historia de puero quodam nobili, ephæbo Dionysij Regis Portugalliae, qui quotidie Missam audiebat, secutus in hoc monitionem sibi à parente relictam. Erat autem tam Regi, quam Reginae, ob insignes virtutes gratissimus. Quod videns quidam ex sodalibus eius, extimulatus invidia, magnum illi apud Regem odium confluxit, dicens secretum amorem inter ipsum & Reginam intercedere; ridete enim Regina ridere quoque ipsum, & vice versa, Regina lacrymante ipsum similiter lacrymari. Rex loco suspicio-

ni dato,

ni dato, ingressus cubiculum Reginae, praesente dicto puero, alapam Reginae impegit. Illa ob impactam sibi alapam lachrymatur, lachrymatur similiter puer, dominae suae commiseratione commotus. Quo viso Rex, in suspitione confirmatus, clam illum e medio tollere cogitavit. Itaque cum aemulo eius consilio habito, fornacarium suum accersit, dicens se sequenti die missurum ad illum unum ex ephæbis suis, quem ab eo in fornacem mitti, & flammis exuri vellet. Sequenti die innocentem puerum ad fornacarium mittit, qui per viam in Ecclesiam incidens, pro consuetudine sua Missam audiuit. Interea socius eius, qui cum apud Regem falso detulerat, de successu sollicitus, Regi dicit, se fornacarium aditurum, quod scilicet exploraret, an is mandatum regium esset executus. Rege annuente, dat se in viam, & dum alter ex inspiratione diuina binis aut pluribus Missis audiendis distinetur, ad fornacarium peruenit: fornacarius hunc subito correptum, in ardentem fornacem proiecit, atque igni enecavit. Finitis Missis venit quoque ad for-

N naca-

nacariū innocens, cui fornacarius Regi iubet nuntiare, se iam mandatum regium executum esse. Rex viso puero attonitus, postquam alterum in foveam, quā fecerat, iusto Dei iudicio, cecidisse intellexisset, re penitus introspecta, tandem illius innocentiam, huius verò nequitiam deprehendit, superstitemq; cū ob deuotionem in audiēdis Missis, tum propter alias, quibus excellebat, virtutes, maiore quā ante hac nunquam amore ac beneuolentia complexus est.

Narrat Laurentius Surius, mulierem quandam cæcam, cū summa deuotione S. VVolfhelmi sacrificantis Missam audiisset, oculosq; aqua, qua in laundis manibus Sacerdos vsus fuerat, abluisset, visum è vestigio recuperasse.

In historia S. Dominici legitur de Napolione nepote Cardinalis S. Stephani, quòd ex equo lapsus, penitusq; fractus, mortē oppetierit; nuntiatur mors eius Cardinali patruo, qui per idē tempus cū S. Dominico colloquebatur. Ille ducto secū S. Dominico, cū ad cadauer nepotis sui peruenisset, eumq; mortuū,

ac pe-

ac penitus deformatum inspexisset, dolore confictatus, S. Dominicum vlnis suis amplexatur ac circumligat. Hic, vt in vicini domum cadauer deportetur, iubet, interim S. Missam celebraturus ad templum pergit. Dum Missam legit, sub eleuationem ecce defunctus quoq; erigere à terra brachium visus est, ad quem lecta Missa redijt S. Dominicus, cumq;ne, paucis orationibus adhibitis, à mortuis resuscitauit.

S. Augustinus vltimo de Ciuitate Dei c. 8. commemorat, suo tempore, in territorio Fussalēsi, fundo Zubedi appellato, fuisse domū quādam adeo à malignis spiritibus infestatā, vt in ea manere nec animalia, nec serui possent; verū post vnicū Corporis Domini Sacrificiū in ea oblatū, ab omni Dæmoniorū afflictione & insultu, planè fuisse liberatā.

In Serm. Discipuli narratur historia de paupere quodā mercenario, qui cū quotidiano sibi labore victū quæreret, ac die quadā ferius à Missa, quā audire quotidie solebat, egressus, neminē inueniret à quo ad laborandum conduce- retur, domū tristis redijt, modū nesciēs,

N 2 quo

quo se suamque familiam ea die sustentaret. Egresso domo, in via quadam diues occurrit, qui rogauit illum, quamobrem ea die non laboraret, respondit quod res erat, se nimirum quia tardius à Missa ad forū egressus esset, à nemine fuisse conductum. Tum, si reuersus (inquit diues) ad templum pro me oraueris, solvam tibi mercedem tuam integram. Reuersus ad Ecclesiam mercenarius, tota die pro diuite orauit, qui suis quoque promissis non defuit, & misso illi prandio, vespere veniente super mercedem ordinariam pane insuper donauit. Ab eunti domum mercenario, occurrit quidam in forma venerandi senis, & quantum à diuite accepisset interrogauit, cumque illi quod res erat dixisset, reuertere, inquit, ad diuitem, ei que renuntia, nisi plus dederit, malè illi cessurum. Obtemperat iussis pauper, & à diuite alios quinque solidos consequitur. Domū abiens, denuo in eundem senē incidit, qui postquam de superadditis illi à diuite quinque solidis certior factus esset, vade (illi dixit) & diuiti renuntia, nisi plus dederit, malè illi cessurum. Addidit diues.

100.
diu
sign
rius
de il
dito
habi
leem
mer
nam

bus
quo
ban
pete
ros
rò, e
labo
dem
bori
in p
Qua
pro
inqu
Ven
Miss
res.

100. solidos & vestem. Sequenti nocte diuiti Christus Dominus apparuit, eiq; significauit, nisi pauper ille mercenarius pro illo orasset, iam actum fuisse de illius vita pariter ac salute. Quo audito diues, accuratiori rerum suarum habita ratione, largissimas deinceps elemosynas (quibus tum vitam redemerat) liberaliter elargiendo, aeternam sibi vitam acquisiuit.

In eodem Libro de duobus factori- bus extat historia, quorum alteri, quod quotidie Missam audiret, omnia cedebant ex animi sententia, abundeq; suppetebant quaecunq; ad vxorem ac liberos alendos erant necessaria. Alteri vero, etsi nullos haberet liberos, nullique labori parceret, adeo, vt ne festis quidem diebus cum vxore sua vacaret à laboribus, nihilominus tamen continua in paupertate ac miserijs erat viuendū. Quæsiuit hic ab altero, vnde tanta illi prosperitas? qui respondens illi: Cras, inquit, mecum veni, & ostendam tibi. Venientem sequenti die secum duxit ad Missam, qua finita redire iussit ad labores. Postera die idem facit. Et cum tertia

quoq; die idem repetere cogitaret, respondens illi pauper, viam (inquit) amice, quæ ducit ad templum, & Missam nõ ignoro; hoc ex te quæro, vnde tanta tibi prosperitas. Tum alter, ex Missa, inquit, vt opinor, secundum illud Christi: *Primum querite regnũ Dei, & reliqua omnia adyicientur vobis.* Pauper hoc dictum Christi accuratius cõsiderans, apud animum suum constituit, deinceps singulis diebus Missam audire, ex quo tẽpore omnia illi prosperè, & sub manus (quot dicitur) successerunt.

Narrat Surius, non procul Lugduno de puella quadam, quæ cum ita miserè morbo vrgeretur, vt neq; de die, neque noctu posset quiescere, virtute S. Missæ penitus fuisse liberatã. Cùm enim Archiepiscopo Tarentino celebranti adfisteret, ex corpore eius palunculi aut festucæ ligneæ acutæ exhibant, quibus cõtinuò pungebatur, miserrimeq; diuebatur.

Aeneas Syluius, quĩ Pontifex Pius II. postea dictus fuit, de Europa ca. 21. scribit, inter Stirienses nobilem quempiam fuisse, cui saepe in animum ceciderit, se-
ipsum

ipsum laqueo suspendere. Id ægrè ferentem, ex docto quodã viro remediũ petiuisse aduersus eã tentationẽ. Consilium datum, propriũ vti Sacerdotem cõduceret, qui sibi manenti in arce quadam solitaria singulis diebus rem diuinã faceret, paruisse nobilem, atq; annũ ferme cõtinuasse, nulla suspendij cogitatione interueniente. Postremò rogatũ à Sacerdote, vt presbytero vicino, qui tẽpli Dedicationẽ in proximo monte habitur⁹ esset, auxilio esse posset, licentiã dedisse, proponẽtẽ in animo paulo post sequi, & sacris interesse. Stetisse diu postea, nũc vna, nũc altera causa retẽtum. Deniq; circa meridiẽ profectũ, agresti cuidã in nemore occurrisse, qui rẽ diuinã in mõte peractã esse, & populũ omnẽ abijisse diceret. Contristatũ eo nũtio, ignobilẽ infelicẽq; se esse dicẽtem, qui eo die sacrũ Christi Corpus nõ vidisset, agrestẽ cõsolari cõpisse: Venditurum, si vellet nobilis emere præmium, q̃ inter existendũ diuinis meruisset, sagumq; nobilis petiuisse pretij nomine. Venditione facta, nobile nihilominus montẽ ascẽdisse, atq; orasse in tẽplo. Reuersum

autem, in proxima arbore suspensum
agrestem inuenisse, sed postea diris co-
gitationibus haud quaquam vexatum
fuisse.

*Quid facere debeat, qui Ecclesiam in-
greditur ad audiendam
S. Missam.*

CAP. IV.

VT debitum ex sacra Missa fructum
percipiamus, quantum in nobis
est, procurare debemus, vt bene prępa-
rati ac dispositi accedamus, cum inten-
tione, attentè, deuoteque eam audien-
di. Ac cùm (veluti sæpius dictum est) ni-
hil aliud sit Missa, quàm Dominicę Pas-
sionis quædam cõmemoratio & repre-
sentatio, conuenientissimum pariter ac
utilissimum videtur consilium, vt qui
vadit ad audiendam Missam, imagine-
tur ac fingat se sanctissimam Virginem
Matrem comitari, non sine vberrimis
lachrymis ac suspirijs, cum S. Ioanne, &
Maria Magdalena euntes ad Caluaria
montè, vbi sacrificandus & offerendus e-
rat æterno Patri dilectus Filius in mûdi
salu-

salutem ac redemptionem. Hæc imaginatio seu cogitatio efficiet, vt ne cum rilu, quod proprium est eorū, qui omnino carent deuotione, sed potius animo ad Christianam commiserationem composito, exemplo B. Virginis Mariæ, S. Ioannis, & Mariæ Magdalenæ, accedas. Deinde etiam ad hoc non parum afferet adiumentū, vt scilicet tali attentione ornatus, magis magisq; disponaris ad percipiendum fructus ex sanctissimo Missæ Sacrificio vberiores.

Non alienum fuerit ab hoc proposito recensere, quod quidem Missæ studiosus facere solitus fuit, quando eius audiendæ causa ad Ecclesiam se conferebat, vti scriptū est serm. 68. de Dedic. Eccles. in Sermonario dicto Dormi Securè, de Tempore. Vir quidam fidelis erat, hic cum esset mortuus, apparuit suo Sacerdoti fideliter pro ipso oranti, gratias agens, & saluatum se dicens. Cū Sacerdos eum interrogaret, quid in vita sua egisset, quod Deo placuisset. Respondit: quodcumque volui ad Ecclesiam ire, signum Crucis feci ante me, antequam exirem domum, & eundo dixi

Orationem Dominicam, rogando Deū, vt faceret me dignum intrare domum suam. Et postquā veneram ad Ecclesiam processi ad Crucem, dicens quinq; Pater noster, ad honorem quinque vulnerum Christi, & post quodlibet Pater noster, adieci petitionem illam. Primò dixi: Domine, hîc sto ante te, tanquam mendicus ante diuitem, petens vt tuam gratiam mihi pro modulo velis participare. Secundò dixi: Domine hîc sto ante te, vt seruus ante Dominum, petens cibum & potum Corporis & Sanguinis tui, & vestem charitatis, quæ operit multitudinem peccatorum. Tertio dixi: Ecce sto ante te, vt reus ante iudicem terribilem, petens vt mihi esse velis iudex pius, quando separabitur anima mea à corpore meo. Quarto dixi: Domine hîc sto ante te, sicut amicus ante amicum, petens vt charitas tua eximia trahat me ad te, vt liget me in te, & non permittat me vniquā separari à te. Quintò dixi: Domine hîc sto ante te, sicut filius ante patrem, petens te vt paternam hæreditatem finaliter non velis mihi denegare. Ecce, ille ait,

ita

ita veni & intraui Ecclesiam ; ita dixi
orationem meam ; & ita veni ad gra-
tiam. *Huc vsq; ex Sermonario Dormi Se-
curè.*

Præter autem ea, quæ iã diximus, ne-
cesse est ei, qui cum lucro aliquo spiri-
tuali rem diuinã audire velit, in Eccle-
sia modestum ac compositis esse mori-
bus, quam ad rem vtilissimum fuerit, si
cogiter, se non in aula terreni alicuius
Principis, sed in Dei versari palatio,
cultui & honori Diuinæ Maiestatis de-
dicato. Si enim in amici alicuius domo
te pudet indecèter gerere, atque amico
molestum esse, multò magis pudebit in
domo Dei, quæ ædificata & destinata
est, nõ vt inibi Deũ offendas, sed honorẽ
illi omnẽ ac reuerentiam deferas, ani-
mãq; tuę salutẽ procures. Scito deinde,
peccata, quæ in Ecclesia cõmittuntur,
ex loci circumstantia non mediocriter
aggrauari, magisque oculos Dei, quàm
quæ alibi cõmittuntur, offendere. Hinc
S. Martino rem diuinam faciente visus
fuit Diabolus, minutim omnia anno-
tare peccata, quæ in Ecclesia admitte-
bantur: quo signo monemur, ea quoque

præ cæteris maiorem mereri castigatorem.

Demum etiam necesse est, vt ad Missam tribus illis virtutibus Theologicis instructus accedas, Fide videlicet, Spe, & Charitate. Fide quidem, qua credas id, quod in Missa honoratur ac adoratur, esse Christum Deum & hominem, secundum veram & realem eius præsentiam. Spe, qua firmiter cõfidas, te à Deo, tanquam amantiſſimo Patre, certò obtenturum, quicquid vel pro te, vel pro alijs postulaueris. Cum Charitate demum ideo maximè adſistere Missæ opus est, quòd in ea Passio nobis Dominica, quæ beneficium summum & sacrificiũ amoris fuit, repræsentatur.

*Quid interim faciendum sit, dum sacrum
Missæ Sacrificium celebratur.*

C A P. V.

Missam flexis ambobus genibus audire conuenientissimum est, propterea quòd in conspectu versaris eius, cui præcepit Pater cælestis, vt omne genu flectatur, cælestium, terrestrium & infernorum. Ante omnia verò necessaria est

est attentio, vtpote qua non solum præcepto de audienda attentè Missa satisfacimus, verùm etiã disponimur ad maiores ex ea fructus referendos. Sanè si nihil aliud sit, quod excitare nos ad attentionem valeat, vel vnica ista causa sufficiet, quia nimirum scimus, tantò vnumquemq; Deo esse gratiorem, quantò maiorem ad audiendam Missam affert attentionem. Hæc, inquam, sola causa extimulare nos debebat, vt Sacerdoti, *Sursum corda*, dicenti; cum veritate, *Habemus ad Dominum*, respondere possimus. Iam verò quàm difficile sit, dū res diuina agitur, ita animum mentemque continere, vt nusquam diuagetur, vnusquisq; in se ipso facilè deprehendit. Et quamuis, si id fiat contra meam voluntatem, peccatum dici non possit; multis tamen interim bonis spiritualibus nos priuat, quæ certò consequeremur, si debita cum attentione diuino huic Sacrificio adisteremus. Modus igitur inueniendus aliquis est, quo mentem cum Missa, veluti vinculo quodam ita constringamus, vt ab illa euagari longius nequaquam possit.

Eiusmodi verò vinculum, pia aliqua erit mysteriorum, quæ in Missa tractantur, consideratio siue meditatio, circa quam occupatus animus, ad diuersa & à Missa aliena rapi nō possit. Exemplum eius rei appositissimum commemorat Henric. instit. inquisit. de duobus fratribus, quorū alter erat Clericus sciolus, ex eorum videlicet numero, qui nihil non scire videntur; alter verò laicus & idiota, sed Missæ studiosissimus. Querenti ergo die quadam Clerico à fratre suo quid didicisset, & quibus rebus tēpus tereret? Respondit laicus: Ego tres literas didici, quas singulis diebus, maximè verò cū Missam audio, contemplan atq; considero: quarum prima nigra est, altera rubra, tertia verò alba seu candida. Clerico hæc non intelligenti, ideoque horum verborum sensum indaganti, per nigram literam (respondit laicus) intelligo considerationem meorum peccatorum, quæ dolorem & confusionem mihi in animo excitat, dum eum me offendisse video, quem supra omnia amare cōueniebat, quippe à quo tot tantaq; recepi, & nunc indies quoq; recipio

recipio beneficia. Rubra litera, cōfideratio est Passionis & Sanguinis à Christo meæ redemptionis causa effusi; hæc in me generat commiserationem, dum Christum Filium Dei pro ijs, qui ipsum offenderunt, grauissima tormenta sustinuisse cogito. Litera demum alba seu candida, cælestium beneficiorum considerationem significat, quæ consolationem mihi affert, cū ad cælestia gaudia & beatam æternam Dei fruitionem creatū me esse intelligo. His tribus cōsiderationib⁹ homo deuotissimus toto Missæ tēpore ita occupatū animum suū tenere solebat, vt nunquam non fructus ex ea vberrimos reportaret.

Vt ergo nos quoque aliquid habeamus, quo mentē, dum diuino huic astamus Sacrificio, exerceamus, operæ præmium mihi visum fuit, ex Missa pias aliquas considerationes, contemplationesque decerptas, tanquam spiritualia quædam animi pabula proponere, quibus intenta mens ad res vanas & friuolas non distrahatur, suoque cū damno maximo cogitationibus implicetur parum honestis.

1. Primò

1. Primò igitur, dum recitatur *Confiteor*, ad animum humanæ naturæ miseriam ac calamitatem reuocabis, in quâ ex Adami primæui Parentis lapsu est præcipitata. Super peccatis tuis dolens, veniam à Deo suppliciter exposces, eique gratias ages, quòd tempus & occasionem tibi de iisdem poenitendi concesserit multis denegatum, qui nunc pridem in Inferno ob peccata tuismultò leuiora miseris modis excruciantur.
2. Quando legitur *Introitus*, vehementem illam & ardentem Patrum in Limbo expectationem considerabis, qua Christi Saluatoris aduentum in hunc mundum tam flagrantibus votis expetierunt; orabis quoque Deum, ut animam tuam saluare dignetur, doceatque te ingens illud beneficium cognoscere, quo nasci tibi concessit in gremio S. Matris Ecclesiæ, in qua sola salus, & extra quam nulla salus, sed mera perditio.
3. Quando dicitur *Kyrie eleison*, quod idem est atque, Domine miserere, cogitabis tam peccatorum remissionem, quam animæ salutem misericordia Dei obtineri, quam non inflatis ac fastu turgidis,

turgidis, sed humilibus cōcedit ac mansuetis. Ideoque à Domino IESV humilitatem flagitabis, quo dignus efficiaris misericordia diuina; humanæ quoque naturæ imbecillitatem ponderabis, quæ cum vulneribus sibi per peccatum inflictis mederi ex se nō possit, ad Patrem cœlestem clamat: *Kyrie eleison*, id est, Domine adiuua nos tua misericordia.

4. Quando legitur *Gloria in excelsis Deo*, cantio illa videlicet nocte Natiuitatis Dominicæ ab ipsis Angelis decantata, ob oculos tibi propones Filium Dei, qui descendit de cælo, & propter tuam salutem in vili stabulo natus est. Gratias illi ages toto pectore, rogabisque, ne irritus tibi illius sit aduētus; sed in tota hac peregrinatione dux tibi esse velit, & protector.

5. Quando dicitur *Dominus vobiscum*, salutationis Angelicæ recordaberis, qua Mariam Virginem Archangelus salutauit, dicens: *Aue gratia plena, Dominus tecum*, qua nulla maior in hac vita dari potest benedictio. Anima enim, cum qua est Dominus, omni felicitate repleta est. Ora igitur Dominum, vt tecum

cum

cum quoque esse, ac omni vitæ tempore manere velit.

6. Quando leguntur *Orationes*, siue *Collectæ*, quibus quasi legationis suæ munere Sacerdos perfungitur, spiritualia bona à Deo nomine totius Ecclesiæ, omniumq; Christianorum flagitando, Deum orabis, vt eorundem te quoque participem efficiat.

7. Quando legitur *Epistola*, animo tuo perpendes, quātum laboris susceperint Prophetæ, Apostoli, alijq; Christi discipuli, qui *Epistolas* istas conscripserunt, vt Iudæos ad Christi cognitionem perducerent, quem quia pro Messia suo acceptare noluerunt, à Deo quoque ipsi sunt derelicti. Hunc tu ora, ne te quoque, quemadmodum Iudæos, derelinquat.

8. Quando *Liber* transportatur ad alteram Altaris partē, considerabis, quomodo Iudæis ob cordis duritiē Christū acceptare nolentibus, doctrina Evangelij, quæ viam pandit æternæ salutis, translata fuerit ad Gentiles.

9. Quando legitur *Euangelium*, Christum imaginaberis tibi prædicantem, viamq;

viamq; commonstrantem ad æternā salutem. Ei igitur gratias ages, & cum deuotione Euangeliū auscultabis, rogando Deum, vt gratiam tibi concedat, ea, quæ audieris ac didiceris, exequendi, cū ad consequendam vitam æternam non sufficiat audire verbum Dei, nisi etiam id ipsum custodiatur, id est, in effectum deducatur.

10. Quando recitatur *Credo*, siue *Symbolum* ac Sūma nostræ fidei, Primò studium, laborem, ac zelum Apostolorum in Euangelio per vniuersum Mundum prædicando considerabis, pro cuius confessione vitam etiam ac sanguinem suum effundere non dubitârunt. Secundo tecum perpendes, quanti Reges, Imperatores, ac Philosophi, Christi doctrinam fuerint complexi. Tertio demum Martyrum constantiam ad animū reuocabis, quorum infinita multitudo tam fœminini, quàm masculini sexus, gloriosè mortem oppetendo, fidem Christianam est professa.

11. Sacerdote secundo populū his verbis, *Dominus vobiscum*, salutante, tecum expendes, quomodo, mediāte prædicatione

tione

tionem Apostolorum, Christus Gentilibus annuntiatus, ab ijsque per lumen gratiæ cognitus, summa alacritate fuerit receptus.

12. Sacerdote *Hostiam & Calicem* offerente, contemplaberis feruentem illam & amoris plenam oblationem, qua nostræ prouocandæ salutis causa, Christus Dominus æterno suo Patri obtulit amarum illum Passionis calicem pro nobis bibere, & ignominiosam mortem crucis sustinere. Hic te quoque Deo offeres, paratum quoduis pro nomine eius supplicium perpeti.

13. Dicente Sacerdote. *Orate Fratres*, Christus tibi in mentem veniat, orans in horto, cum scilicet aliquoties Discipulos inueniens dormientes, dixit; *Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem*. Hic mentem ad Deum eleuabis, orando, vt Missa hæc illi accepta sit, & animæ tuæ fructuosa.

14. Sacerdote recitante *Secretus*, veniat tibi in mentem eius temporis, ex quo non amplius palam ambulauit Dominus inter Iudæos, sed eorum sese iræ ac furori nonnunquam subduxit, quia
hora

hora eius nondum venerat. Hic orabis illum, ne à te quoq; se propter peccata tua seiungat aut occultet.

15. Cùm dicitur *Prefatio*, recordaberis introitus Christi, quo in die Palmarum intrauit in Ierusalem, cunctis acclamantibus: *Benedictus, qui venit in nomine Domini, Osanna in excelsis*. Hic tu eum orabis, vt per gratiam quoq; suam dignetur intrare in te, & ne denuo expellas, quemadmodum Iudæi expulerunt eum, ad crucifigendum.

16. Inchoato Canone *Te igitur*, in quo, tanquam secretò, cum Deo Sacerdos loquitur, ea tecum animo peruolues, quæ in horto inter Christum & æternum Patrem transacta sunt, simulq; anniteris afflictum Christum, bona opera faciendo, non verò cum Apostolis dormiendo, pro tua quoq; virili consolari.

17. Dum *Cruces* formari subinde vides, in mentem tibi veniat duræ crucis illius lignæ, quæ parata fuit ad mortem Saluatoris mundi: cogita quàm patienter eam Dominus, liuidis suis humeris impositam, ad montem Caluarie portauerit, vbi manibus pedibusq; perfossis,

fossis, clavis illi crudeliter est affixus. Roga Dominum, vt robur tibi ac fortitudinem concedat, quò tu quoq; cum amore ac patientia crucem tuam portare valeas.

18. Dum *Hostia sacra & Calix* eleuatur, fingete videre Christum Dominum ià cruci affixum, exaltari non sine copiosa sanguinis effusione, qui ex sanctis eius vulneribus vbertim dimanabat. Hic æterno Patri offeres *Filium* obedientissimum, ad Mundi vniuersi salutem.

19. Quando Sacerdos *Hostiam & Calicē* super *Corporali* reponit, cogita, quomodo Christus, postquã expirauit, de cruce fuerit depositus, corpusq; eius, sindone munda inuolutum, sepulcro impositū. Tu quoque sacro illius sepulcro quære adfistere, non tanquam vnus ex Custodibus à Pilato ordinatis; sed tanquam vnus ex diligentibus Christum, vt Maria Magdalena.

20. Post *Consecrationem* maiori cū deuotione ei, quæ superest, Missę parti adfistendum est: Dominum enim Maiestatis præsentem esse, eiq; multos adesse *Angelos* cogitabis, qui sacrum Altare
cin-

cinge
secra
21. C
temp
cro in
quieu
scenc
uit. H
poter
dare,
tur, a
22. C
cutiē
boni
reuo
verò
suor
quoc
pecca
23.
cogi
post
Chr
rint.
eius
vt c
resu

cingentes, Regem suum in Hostia & cōsecrato vino adorant.

21. Quando dicitur secundò *Memento*, temporis illius, reminisceris, quo sepulcro impositū Corpus Domini nostri requieuit, anima vero eius ad Limbū descendens, Patres inibi detentos liberauit. Hic precibus tuis Christo Domino poteris animas in Purgatorio commendare, vt eas à pœnis, quibus excruciantur, absoluat.

22. Quando Sacerdos, pectus suū percutiēs, dicit: *Nobis quoque peccatoribus*, bodi Latronis conuersionem ad animū reuocabis, qui se peccatorem, Christum verò innocentem confessus, peccatorū suorum impetrauit remissionem. Tu quoque dices: *Deus propitius esto mihi peccatori.*

23. Dum recitatur *Oratio Dominica*, cogitabis, quàm assiduè & ardenter Apostoli, item sanctæ illæ Mariæ, iacente Christo in sepulcro, precibus incubuerint, quamque cupidè Resurrectionem eius expectauerint. Tu quoque eum ora, vt cum augmento gratiæ in corde tuo resuscitetur.

24. Dicen-

24. Dicente Sacerdote: *Pax Domini sit semper vobiscum*, ob oculos tibi pones Christum Dominum resuscitatum iam ac gloriosum, quando scilicet sanctissime Matri, Marię Magdalene, & Apostolis apparuit, gaudiũ omnibus & pacem annuntiando.

25. Quando *Hostia* in tres partes frangitur, Ecclesiam quoq; in tres diuisam esse partes considerabis; quarum prima dicitur Ecclesia triũphans in cælo, estq; Beatorum; altera militans in terra Ecclesia dicitur, quę congregationem fidelium in hac vita complectitur; tertia deniq; Ecclesia purgans, siue patiens in Purgatorio appellatur, estq; animarum quę in altera vita Purgatorij ignib. expurgantur. Tu quoq; Dominum ora, vt in hac vita te purget, quò possis in altera triumphare.

26. Quando dicitur *Agnus Dei*, recordaberis Dominum esse Agnum illum immaculatum, in quem digito Ioannes Baptista commonstrauit, qui vniuersi Mundi peccata in humeros suos recepit, vt passione sua ac morte deleteret.

27. Com-

27.

nis

men

per

con

tua

pare

sic

liud

rio

& ea

vnir

28.

Alta

pote

min

nos

Mun

uert

29.

vobis

etfi

seip

Sacr

man

tion

30.

LIB. SECVNDVS. 313

27. Communicante Sacerdote, vnionis Christi cum sponfa sua Ecclesia in mentem tibi veniat; Itemque eius, qua per gratiam animabus nostris vnitur ac conciliatur. Hinc eum orabis, vt anima tua prius à corpore, quam ipse à te separetur. Deinde quoq; tu spiritualiter sic communicare poteris, quòd nihil aliud est, quam cordis affectu & desiderio sacram Communionem percipere, & ea mediãte, Christo Domino nostro vniri.

28. Quando *Liber* ad alteram denuo Altaris partem transfertur, considerare poteris fore aliquãdo, vt Christus Dominus mundum iudicaturus è cœlo ad nos reuertatur, vel vt Iudæi sub finem Mundi Euangelium recipiant ac conuertantur.

29. Quando tertio dicitur: *Dominus vobiscum*, cogitabis, Christum Dominũ, etsi quidem ad cœlos ascenderit, tamen seipsum quoq; nobis hîc in sanctissimo Sacramento reliquisse, ac nobiscum mansurum vsque ad seculi consummationem.

30. In vltimis *Orationibus*, seu *Collectis*,

○

lectis,

lectis, vnà cum Ecclesia, Sanctissimæ Trinitati, cùm de acceptis beneficijs gratias ages; tum verò maximè, quòd ea die Missam tibi audire concessum fuerit.

31. Quando vltimò dicitur: *Dominus vobiscum*, vltimam illam tubam considerabis, qua cuncti ad tribunal Christi citabimur, quando scilicet venturus est ceu Iudex, omnes cum zelo & iustitia, citra appellationem vltioris sententię iudicaturus.

32. Quando dicitur: *Ite, Missa est*, in mentem tibi veniat asperum illud verbum: *Ite maledicti*, quod impijs dicitur ac damnatis: Item illud: *Venite benedicti*, quod dicitur Electis.

33. Quando datur *Benedictio*, Dominum orabis, vt te quoque nunc benedicat, quòd bona opera cū sanctissimi huius Sacrificij valore coniungendo, in illa Iudicij die æternam vitam consequi merearis.

34. Quando demum dicitur: *In principio erat Verbum*, æterni ac cęlestis Patris amorem in memoriam reuocabis, qui sic dilexit mundum, vt *Filium suum vni-*
genitum

genitum daret, vt qui credunt in ipsum,
non pereant, sed habeant vitam aeternam.

Amen.

Quid finita Missa faciendum sit.

CAP. VI.

Missa finita, non confestim est abe-
undum, sed agenda sunt gratia
Deo de omnib⁹ acceptis beneficijs, Ma-
ximè verò, quòd ea die S. Missæ Sacrifi-
cio adfistere tibi concesserit. Deinde o-
rabis, vt si quos defectus in audienda
Missa admiseris, ignoscat, cum propofi-
to, eosdem in futurum emendandi, ma-
ximè si fabulatus fueris, aut conijciendo
oculos in alios, mentis distractioni an-
sam præbueris. Tertio demum orabis,
vt beneficio eius Missæ, te per illam diem,
& totum reliquæ vitæ tempus, ad nomi-
nis sui gloriam, ab omnibus peccatis ac
periculis tam animæ, quam corporis
præseruet.

Aliud porrò hîc mihi Exercitij spiri-
tualis genus proponere operæ pretium
videtur, quod non minus Deo gratum,
quam animæ fructuosum fore confido.
Consistit autem illud in septem virtu-

tum præcipuè imitatione, quas inter cæteras in sacra sua Passione Christus Dominus exercuit. Cùm enim Christû patientem præcipuè nobis Missa repræsentet, consequens est, vt eadem quoq; repræsententur virtutes, ab eo nobis ad imitandum propositæ. Septem verò illæ virtutes, quæ maximè in Passione eius reluxerunt, sunt sequentes: Charitas, Obedientia, Humilitas, Patientia, Mansuetudo, Mortificatio, & Misericordia, in quibus imitandis, si te diligenter, Pie Lector, exercueris, dubium nõ est, quin opus Christo Domino longè gratissimum sis præstiturus; quia certum est, Christum Dominum & Magistrum nostrum ideo de cælo descendisse, vt cùm has, tum reliquas omnes suo exemplo nos virtutes edoceret. Iam verò notum etiam est, quemuis Magistrum maximã hinc delectationem capere, si quæ docet, fideliter discipulos suos percipere ac edificere animaduertat.

Modus tam acquirendi, quam dictas virtutes exercèdi, hic erit: Singulis diebus hebdomadis vnã earum imitandã tibi ac exercendã propones. Verbi
g. Die

g. Die Dominica Charitatem, Die Lunæ
 Obedi etiã, & sic deinceps. Ordo por-
 rò seruetur iste : Die Dominica fini-
 ta Missa, vel potius ante, per aliquantu-
 lam temporis immensam Christi Cha-
 ritatem considerabis, qui vt à peccato
 nos liberaret, è cælo descendit, per to-
 tum vitæ suę cursum pro nobis assiduos
 labores sustinuit, in Passione sua crude-
 lissimos cruciatus nostri causa perpes-
 sus est, & demum in Cruce mortem pro
 salute nostra oppetere voluit. Hinc cõ-
 uersus ad Christum, in te penitus omnẽ
 charitatem, tam erga Deum, quam pro-
 ximum refrixisse confiteberis, orabis-
 que, vt ignem istum, quem cœlitus secũ
 ad inflammanda diuino amore hominũ
 corda detulit, in tuo quoq; pectore ac-
 cendere non dedignetur. Tertio, quod
 reliquum est diei, transiges in operibus
 aliquot Charitatis te exercendo, quorũ
 vsu & exercitio habitum tibi tam præ-
 clara virtutis comparabis. Quarto de-
 mum, si quid ea die contra Charitatis
 præceptum opere, cogitatione, vel ser-
 mone admiseris, suppliciter à Deo ve-
 niam tibi concedi flagitabis, exiguam

interim aliquam spōte pro admissis faci-
endo pœnitentiam, puta vel osculan-
do terram, vel pectus tuū percutiendo,
vel recitādo Angelicam salutationem,
vel demum signo te S. Crucis signando
ac muniendo.

Die Lunæ te in virtute Obedientiæ
exercebis, reducendo ad animum Chri-
sti exemplum, qui toto suæ vitæ tempo-
re obedientissimus fuit, dicente S. Pau-
lo: *Factus obediens vsq; ad mortem. Qui*
vt Legi, cui obligatus non erat, obtem-
peraret, circumcidi quoque se passus
est, atque ita non modo dolore, sed &
pudore affici voluit. Præterea Obe-
dientiæ virtuti tam fuit addiētus, vt et-
iam Patri suo cælesti parere parum du-
xerit, dicendo: non mea, sed tua fiat vo-
luntas, nisi etiam Matri suæ ac patri pu-
tatiuo Iosepho morem gereret; quin,
quod maiori dignum est admiratione,
inimicis etiam suis ipsum crucifigenti-
bus obeduit. Hinc sceleratis Ministris
iubentibus Crucem tollere, suis illam
humeris imposuit, in Caluarix monte
se super illa extendit, & vltro se cruci-
figendum præbuit. Deinde toto cor-
dis

dis affectu à Christo Domino tam excellentem virtutem flagitabis, totaque illa die promptè in omnibus Superioribus tuis obedire anniteris, cum hac tamen lege ac conditione, vt si quis tibi mandauerit aliquid, quod impium sit, quod Christi præceptis vel conscientiae aduerfetur, ad id exequendum nequaquam obligatum te existimes, ne proprio quidem Parenti, Marito, aut Confessario. In talibus enim obedire velle hominibus, est Deo oblitari, & peccato sese obstringere. Quod ad reliqua attinet, facies vt dictum est supra.

Die Martis virtutem exercebis Humilitatis, exemplo tibi Christi ob oculos posito, qui cum esset Filius Dei, nostri causa factus homo, tanquam alius quispiam ex plebe baptizari voluit, pedes lauit Discipulis suis, in ligno mori voluit instar infamis medius inter duos latrones. Quoad reliqua, facies veluti faciendum die Dominica admonuimus.

Die Mercurij, quid in sancta maximeque necessaria Patientiae virtute præ-

stare possis, erit experiendum, quæ tãta fuit in Christo, vt cum eius ætate ipsa quoque creuerit, ac indies augmentum sumpserit. Vix natus fuit, cùm quæ non in stabulo incõmoda perpeffus est? Paulo post ab Herode in Aegyptum fugere coactus est, à Iudæis seductor appellatus est, magus ac blasphemus, quæ omnia, tantum abfuit, vt impatienter tulerit, vt persequentibus etiam se benefacere allaboraret. In horto captus fuit, & latronis in modum vinculis constrictus. In præsentia Annæ colaphum sustinuit, à Caipha blasphemix insimulatus, ab Herode derisus, in domo Pilati columnis alligatus, mæcipij in modum virgis cæsus, illusus tanquam qui se Regem mentitus sit; demum à vilibus ministris consputari passus est, atque ea omnia ita passus est, vt ne os quidẽ aperuerit, quasi de iniurijs sibi illatis conquesturus. Quid præterea faciendum sit, ex Dominica die require.

Die Iouis in virtute te Mansuetudinis exercebis, cogitando quàm mansuetus fuerit Christus Dominus; non enim asperis & acerbis verbis Discipulos suos

suos.

suos delinquentes corripuit, sed leni ac mansueto animo defectus eorum emendauit. Veluti cum inter se de primatu contenderent, cum item Mariæ Magdalena vngenti Christum pretioso vnguento succenserent. Quin & erga Iudæos inimicos suos ita mansuetus fuit, vt cum eum Dæmonia in nomine Beelzebub Dæmoniorum principis eijcere dicerent, nulla commotus ira, leni modestaque omnibus responsione satisfecerit. Erga Iudam porrò, an non insigniter mansuetum eum fuisse dicemus? Cum enim ab eo se iam venditum esse sciret, ad mensam vnà cū reliquis discipulis admisit, pedes lauit, & in manus inimicorum tradentem, amicè amplexatus est, ab eo se osculari passus est, amicum nuncupauit, de proditiōis crimine mansuetissimè admonuit, manus demum ac pedes vinculis cōstringi more agni sustinuit. Reliqua in Dominica die require.

Die Veneris sancta Mortificationis virtus erit exercenda, quæ in hoc consistit, vt aliquid faciamus contra, quam natura, vel sensualitas appetit ac requirit.

rit. Hic considerabis, quam se in hac vita strenuè mortificauit Christus. Primò, vt Patris voluntati satisfaceret, suæ voluntati omnino renuntiauit, & amarum illum Passionis calicem contra naturæ humanæ inclinationem bibit. Deinde à voluptatibus omnibus sensualibus vtrò abstinuit. Quin etiam in desertum se abdidit, vbi diuturno ieiunio, humi cubando, alijsq; id genus asperis poenitentijs, innocentem suam carnem mirum in modum afflixit ac mortificauit. In Passione sua porro quo ad omnes sensus mortificatus est. Visus enim mortificatus est, instrumenta, quibus torquendus erat, inspiciendo: Auditus, tot tantasque contumelias ac blasphemias audiendo: Odoratus, putidis istis Iudæorum sputis; Gustus, felle & aceto: Tactus demum innumeris verberibus fuit mortificatus. Reliqua ad exercitium huius virtutis requisita; vide supra de Dominica die. Notandum tamen hic est, duobus modis huiusmodi Mortificationem fieri posse. Semel adhibendo ea, quæ afflictionem aliquam corpori afferunt; qualia sunt
cili-

cilicium gerere, dormire in asseribus, disciplina, & similia. Deinde verò, si propter Christum nos ipsos priuemus ijs rebus, quæ sensui & appetitui nostro placere & grata esse consueuerunt, puta, si intermittamus audire vel videre aliquid eorum, quibus plurimum delectamur, etiam si ea res talis sit, vt vidento rem non peccemus. Similiter si quis ab haustu vini dulcis ac recentis abstineat, aut à cibo sibi temperet palato in primis grato, alijsque rebus similibus. Veruntamen in omnibus discretionem & salutari Confessarij consilio est vtendum, ne quisquam plus quam possit, vel debeat, facere præsumat.

Die Sabbati demum in virtute Misericordiæ te exercebis, quæ in hoc consistit, vt non solum ex proximi calamitate ac miseria dolorem capiamus, sed quoad eius fieri potest, eidem etiã subueniamus. Hic igitur considerabis, quam misericors Christus extiterit, cum tam multos infirmos ad pristinam sanitatem misericordia motus restituit, quemadmodum legitur de eo, quando viduæ

viduę filium à mortuis resuscitauit. Vbi etiam id notabis, Christum, vt aliorum necessitati subueniret, semetipsum sæpe neglexisse. Vnde vt Samaritanam ex miserijs, quibus affligebatur, alleuaret, & expediret, neq; lassitudinis suę rationem habuit, neque de sumendo cibo sollicitus fuit, quo tum certè vel maxime indigebat.

Cogita deinde Christum ex commiseratione nostri descendisse de cælis, vt pro peccatis nostris satisfaceret, vt que nobis nihil pati necessarium esset, omnem nostram culpam in se transtulisse. Demum erga eos quoque misericordia Christus vsus est, qui ipsum crucifixerunt, non modò non punièdo, cum punire ipsos pro delicti grauitate, si ita visum fuisset, facile potuisset; sed apud Patrem suum cælestem pro ipsis etiam, vt culpam ijs remitteret, intercedendo. Quæ præterea ad hanc virtutem exercendam cõducant, vide supra, vbi de die Dominica actum. Vbi id obseruent ac notèt pij Lectores, vt si ipsi pauperibus elemosyna temporali subuenire non possint, spirituali ad minimum ijs elemosyna

mosyna

mosyna prodesse studeant, orando videlicet Deum, vt quod ipsi præstare nõ possint, id alijs vt faciant inspirare dignetur. Est enim & hic modus Misericordiam exercendi, quo multum apud Deum mereri possumus.

*S. Missam etiam prodesse defunctis,
& quomodo?*

CAP. VII.

S. Missam quoque prodesse animabus in Purgatorio detentis, in Ecclesia veritas est indubitata, attestante. S. Cõcil. Trid. sess. 25. sub princip. & alibi. S. Augustinus quoque in Enchirid. suo ca. 110. & 111. inter cætera suffragia, aliaque opera defunctorũ animas iuuantia, primas S. Missæ defert. Et sanè si magnus ille Capitaneus Iudas Machabæus, militum in prælio interfectorum animabus succurrẽdum putauit sacrificijs veteris Testamenti, vt legimus 2. Machab. c. 12. quanto magis diuino Missæ Sacrificio poterunt adiuuari, quod sua perfectione infinitis modis omnibus veteris Testamenti Sacrificijs antecellit? Hac de re

O 7

supe-

superius actum est, parte prima capit. 6.
 Querat aliquis : At quo modo animas
 in Purgatorio detentas iuuat hoc Sa-
 crificium? Ad hoc etiam superius respõ-
 sum est, & breuiter hîc iterum respon-
 deo, hoc iuuare primò, tanquam Sacri-
 ficium, quod ex natura sua, seu, vt lo-
 quuntur Theologi, ex opere operato, vir-
 tutē habet delendi poenas temporales:
 secundò, tanquam opus pium ac satisfa-
 ctorium, à uiuentibus ipsis mortuis ap-
 plicatum: tertio, iuuat hoc Sacrificium
 mediantibus orationibus ab ipsa Eccle-
 sia ad iuuandas mortuorum animas de-
 stinatis, quibus indulgentiæ, aliæ-
 que infinitæ gratiæ à Deo obtinen-
 tur.

Hinc oritur dubium tale: An vide-
 licet Missa pro defunctis magis profit
 animabus defunctorum, quàm alia que-
 nis? Respõdeo: Si Sacrificij naturam at-
 tendamus, tantum vna iuuat quantum
 altera; in omnibus enim idem est Sacri-
 ficium. Si verò ipsas orationes attenda-
 mus, magis prodest Missa pro defunctis;
 propterea quòd in hac Missa singulæ
 prope orationes animæ flagitent libe-
 rationem,

rationem, quod non similiter fieri solet in alijs: orationes verò id, quod postulant, à Deo impetrare solent. Deinde Missa pro defunctis magis excitat ad commiserationem, facitque vt ardentiori cum affectu oremus pro mortuis, qui in Purgatorio detinentur.

Secundò dubitari potest: An defunctis plus profit Missa alicuius probi Sacerdotis, quàm improbi? Verùm ad hanc quæstionem quoque supra affirmatiuè responsum est; propterea quòd magis moueatur Deus precibus amici, quàm inimici.

Tertiò quæritur: Vtrum melius & vtilius sit homini Missam pro anima legi ante mortem; an verò post mortem? Respondeo: Longè melius esse, si id fiat homine adhuc viuento. Primò, quia Missæ, quæ post mortē dicuntur, satisfactoriæ duntaxat sunt; cedunt enim in solutionem pœnarū, quæ in Purgatorio sustinentur: quæ verò leguntur homine viuento, non tantum sunt satisfactoriæ, quia pro iisdem pœnis satisfaciunt; verum etiam sunt impetratoriæ, quia per eas multa à Deo beneficia ac gratias sibi

sibi acquirunt, qui pro se legi tales Missas procurant. Præterea qui viuētes pro se Missas celebrari curant, multa illi coniungere bona opera possunt, videlicet Eleemosynas, Orationes, Cōfessiones, Communionem, & similia, quod animabus in Purgatorio est negatum. Iam verò certum est, Missas bonorum operum quasi comitatu stipatas, maiorem in conspectu Dei habere efficaciam; præterquam quòd eos quoque, à quibus procurantur, etiam disponant, & aptos efficiant, ad maiorem in hac vita gratiam, in cælo verò coronam promerendam. At dices: Missas, quæ pro defunctis leguntur, animas ex Purgatorio liberare posse, quod non possunt eæ, quæ in hac vita legi procurantur. Respondeo: Pro homine viuēte tot Missas legi posse, vt peccatis omnibus, pro quibus satisfacere in Purgatorio erat obligatus, deletis, & debita satisfactione præstita, ex hac vita excedēs, rectà ad supernam Beatorum sedem euolet, neque vllas in Purgatorio pœnas experiatur, vtpote pro quibus iam plenariè satisfecit. Iam verò dubium non est, satius esse, animæ,

Pur-

Purg
ing

T

pro

dine

nim

legi

post

nou

legã

anir

uare

euer

anir

neg

illa

pro

C

sas

de

cur

ero

sua

biu

diff

da

tur

Pur-

Purgatorium nunquam ingredi, quàm ingressam iterum exire.

Tertiò etiam satius est in vita Missas pro anima celebrare, propter certitudinem & maiorem securitatem. Qui enim adhuc viuens Missas pro anima sua legi procurat, certus est eas legi; si verò post mortem legendæ instituatur, Deus nouit, si legantur, item quãdo, & à quo legantur. Certissimum autem est, Missam animas in Purgatorio detentas non iuuare, nisi legatur actualiter. Vnde sæpe euenire solet, vt multa in Purgatorio animæ sint toleranda & sufferenda, ob negligentiam magis eorum, qui serius illas Missas legunt; quàm qui legi illas procurant.

Quartò, qui post mortem suam Missas pro se legi curat, nihil in id impedit de suo; qui verò in vita eas pro se legi curat, is suam in Missas quoq; pecuniã erogat ac impendit, quod cū pro anima sua ad maiorem Dei gloriam fiat, dubium non est, quin huiusmodi quoque difficultatis causa, quam in impendendo pecunia euincit, plus quoque mereatur.

Quintò

Quintò dictum est supra, plus valere Missam boni ac deuoti Sacerdotis, quàm Sacerdotis impij ac negligentis. Iam qui viuens pro se Missam dici citrat, ipse bonos ac deuotos Sacerdotes potest eligere, quòd non potest, si post mortem eas legi procuret. Sextò melius est in hac vita pro se Missas legi procurare, propter periculum, quod hinc alijs quoque animabus imminere potest. Qui enim post mortem suam Missas legi procurat, Executorum Testamenti animas periculo peccandi exponit, dum vel omnino eas intermittit, vel legi ferius interdum procurant, quorù vtrumque grauissimum est peccatum. Qua de re nullum periculum, si adhuc viuens, Missas pro se legi procuret.

Ab hoc proposito non videtur alienum, quod (ni fallor) in Speculo Morali Vincentij aliquando me legisse memini, de duobus Diabolis, quorum cum alter in alterum per viam incidisset lacrymantem & tristabundum, & iam tristitiæ ac fletus causam inquisiisset, respondit alter, se hominem quendam diuitem ad vsuras, aliosq; id genus illicitos

qua-

quæstus exercendos induxisse, verū eū-
dem Testamentū nunc condidisse, quod
malè acquisita restitui iussisset, multis
præterea legatis pijs pro anima sua re-
lictis, cuius Testamenti curam quatuor
Executoribus cōmendasset. Ad hæc ve-
rò alterū Dæmonem respōdisse, vt, si ita
se res habet, bono animo sit, omnemq̃
merorē deponat: Executores enim istos
nullum omnino ex pijs istis legatis præ-
stituros, & sic futurum, vt pro vna qua-
tuor simul animas lucraretur. Quo exē-
plo non omnes indifferenter Testamē-
torum Executores doli velim insimu-
latos, sed hos duntaxat moneo, vt ope-
ra bona, quæ ipse pro anima tua facere
potes, per alios fieri non procures; item
quod hodie fieri potest, in crastinum ne
differas, secundū illud Ecclesiast. c. 9.
*Quodcunque facere potest manus tua,
instanter operare;* quia nimirum ne-
scis, quodnam cras impedimentum
interuenire possit. Melius igitur esse
concludo, vt quis viuens Missas pro a-
nima sua legi curet, eū sic quoque
illi prodesse possiat, in vita, in morte,
& post mortem. In vita; quia à Deo
gratiam

gratiam impetrare possunt bene viuendi: in morte; quia moriēti fortitudinem & robur aliquod addere possunt, quo munitus securius & feliciter ad alteram vitam transmigret: post mortem verò; quia pro pœnis, in Purgatorio sustinendis, satisfaciunt. Hinc summopere illa mihi arridet consuetudo, qua in Lotharingia multis in more positum animaduerti, vt non Missas dūtaxat in vita pro se legi; sed tanquam mortui iam sint, Exequias etiam fieri, & Officia funeralia decantari procurēt, quibus ipsi presentes adsistunt, multas interim tam fidei, quàm spei ac charitatis actiones exercentes: hanc enim consuetudinem non minus vtilem, quàm Deo gratam esse arbitramur. Quod si tamen aliquis post mortem quoque pro se Missas legi curare velit, dubium non est, quin rem quoq; optimam & laude dignissimam sit præstiturus.

Quartò quæritur: Missæ, quæ pro mortuis dicuntur, quando adiuuent defunctos? Respondeo, si non dicantur, omnino nihil iuuant; si serius dicantur, serius quoq; iuuāt. Imò fieri potest, vt nihil

vt nihil
demi
poena
re po
subit
tuisse
tur, i
per i
nas f
fecit

Q
legi
vfun
deo
Bapt
rata
Beat
auxi
vide
taliu
ctis a
non
ctis
Quæ
45.9
Nau

vt nihil profint. Verb.g. Sit aliquis condemnatus in annum sufferre Purgatorij poenas, hic tam multas Missas procurare potuit, vt si confestim dictæ fuissent, subito eum ex Purgatorio liberare potuissent. Iam verò si post annum dicantur, isti defuncto nihil profunt, qui iam per integrum annum in Purgatorio poenas sustinendo pro peccatis suis satisfecit.

Quintò quæritur: Possuntne Missæ legi pro pueris baptizatis ante rationis usum ex hac vita excedentibus? Respõdeo non posse, cùm illorum animæ per Baptismum ab Originali peccato liberatæ, recta euolant ad cælos, vbi inter Beatos triumphantes, nullo amplius auxilio opus habent. Dicit aliquis: At videmus interdum fieri, vt in sepultura talium puerorum etiã Missa pro defunctis adhibeatur. Respondeo, eã Missam non istius pueri animæ, sed alijs defunctis opus habentibus debere applicari. Quæ est doctrina S. Thom. in 4. distin. 45. quæst. 2. art. 2. Paludani q. 1. art. 2. & Nauarri de Orat. c. 19. n. 65.

Sextum dubium est: Si tanti valoris
& effi-

& efficaciz est Missa, iam vna sola ad liberandam vnam animam ex Purgatorio videbitur sufficere. Respondeo: Missam, veluti dictum est supra Libr. 1. cap. 9. tantum de poena remittere ex opere operato, quantum Christus Dominus, vt remitteretur, determinauit. Si ergo animæ isti tanta poena in Purgatorio soluenda ac luenda sit, quantum relaxare potest Missa, vna Missa sufficiet; sin verò maiores debeant poenas, propter maiora perpetrata peccata, etiam pluribus Missis opus erit ad eiusdem animæ liberationem.

Septimò quæritur: An Missa lecta pro anima certa ac determinata, illi soli proffit; an verò simul adiumento esse possit omnibus animabus, quotquot in Purgatorio detinentur? Respondeo, Authorem quendam antiquum, cui nomen Præpositus, vt scribit S. Thomas in 4. distin. 45. quæst. 2. art. 4. in ea esse sententia, vt putet tam Missam, quam alia pro particulari defuncto ab Ecclesia facta suffragia, alijs quoque simul prodesse, non secus ac candela, quæ

domi-

domin
tame
biculo
iam T
Missar
ticula
prode
hoc se
Purga
rint.

Cō
Primò
mabus
prode
guntur
duntax
quòd M
effectu
tur, om
sonis a
etiã dū
tisfact
enim a
pro par
simul p
charita
minus

domino quidem accenditur, omnibus tamen circumstantibus in eodem cubiculo lumen præbet. Caietanus etiam Tomo 1. Opuscul. tr. 16. q. 5. tenet Missam, reliquaque suffragia, quæ particulari defuncto applicantur, alijs non prodesse, nisi quatenus ipsi quoque in hoc seculo viuentes, pro animabus in Purgatorio detentis, diligenter orauerint.

Cõmunis & vera opinio duo astruit. Primò, Missas in cõmune lectas pro animabus omnibus in Purgatorio detētis, prodesse omnibus. Secundò, eas, quæ leguntur pro persona particulari, etiã illi duntaxat esse adiumento: ratio hæc est, quòd Missæ ex applicatione sortiantur effectum. Hinc quæ omnibus applicantur, omnibus quoq; profunt; & quæ personis applicantur particularibus, illis etiã duntaxat opitulatur, idq; quo ad satisfactionem pro pœna: quo ad gaudium enim accidentale, dico eas Missas, quæ pro particularib. leguntur, omnib. etiã simul prodesse. Cum enim omnes sint in charitate, hinc est, vt alterius bono non minus quã suo gaudeat & delectentur.

Lama

Iam verò particularia suffragia particularibus etiam duntaxat prodesse, ijs videlicet, quibus applicantur, auctoritate Papæ Paschalis confirmari posset, qui Missam in Capella S. Zenonis pro anima patris sui, aut alterius personæ particularis celebrantibus, tantas concessit indulgentias, vt ad dictas animas ex Purgatorio liberandas sufficiant. Ea quoque communis est Ecclesiæ sententia, cui accedit S. Augustinus, de cura pro mortuis c. 4. Quod verò ad similitudinem Præpositi attinet, respondeo eam ad rem præsentem non esse accommodatam. Lux enim candelæ non dependet ab intentione eam accendentis, sicuti Missa dependet ab intentione eam celebrantis, sed ex natura sua omnibus circumstantibus in eodem cubiculo lumē communicat. Accommodatius huic rei exemplum præbet, qui lytrum soluens pro captiuo, eum duntaxat è carcere liberat captiuum, quem liberare intēdit; non etiam reliquos, qui eodem in carcere concluduntur.

Quod Caietanus dicit, eiusmodi quidem est, vt excitare quenquam facile possis

possit ad orādum pro animabus in Purgatorio detentis, veruntamen quia fundamento caret, ab alijs Authoribus nō approbatur: responderi enim potest, omnes, quotquot in Purgatorio detinentur, hoc ipso, quòd in gratia Dei ad mortem vsq; perseuerarunt, mereri, vt aliorum quoque suffragijs adiuuentur, dicente S. Augustino in Enchiridio suo c. 109. & no. *Decedentes in gratia dñi hic viuerent, meruerunt post mortem iuari suffragijs viuorum.* Non tamen nego, fieri interdum posse, vt defunctus quispiā in poenam suæ negligentiae, qua viuens in hoc saeculo parum de animabus, in Purgatorio detentis, fuit sollicitus, fructibus etiam suffragiorum, quæ ab alijs fiunt, destituatur, quemadmodum legitur in historia S. Francisci lib. 9. c. 22. de Monacho quodam, qui post mortem cuidam suorum sodalium magnos se in Purgatorio pati cruciatus, significauit, propterea, quòd ad huc viuens in hoc saeculo, negligens fuisset in recitandis precibus pro defunctis, ideoque nihil sibi profuisse Missas pro ipso lectas, propterea quòd in negligentiae suæ pœ-

P

nam

nam earum fructum Deus alijs applicasset. Verum cum exemplum illud sit particulare, legem non constituit vniuersalem.

Octauò quæritur: An Missæ, quæ leguntur à Sacerdotibus mortali peccato obstrictis, profint defunctis? Respondeo prodesse. Quia enim Missæ poenam delent, & ex opere operato satisfaciunt, hinc est, vt quo ad istum effectum à bonitate Ministri non dependeant, à quo dependent duntaxat quo ad applicationem. Cum reliquis suffragijs secus est, qui duntaxat adiuuant ex opere operantis.

Exempla aliquot, quibus Missam Fidelibus defunctis prodesse ostenditur.

CAP. VIII.

Reliquum est, vt exempla aliqua recenseamus, quibus planum fiat, quantum adiumenti animæ, in Purgatorio detentæ, ex S. Missæ Sacrificio percipiant. In Vita igitur S. Nicolai Tolentini legitur, quòd ipsemet pro mortuis sæpenumerò celebrando, plurimùs adiumenti attulerit. Vnde Animæ in

Pur-

Purgatorio vnam ex earum numero electam, cui hoc quasi legationis munere imposito, commendarunt, ad ipsum miserunt, ac necessitate, in qua erant constituta proposita, Sanctum Virum rogauerunt, ne Missas pro ipsis dicere intermitteret. Cui ipse respondit, sequenti die (quod dies esset Dominica) se Missam pro defunctis legere non posse; Animam verò ingentem illi numerum Animarum spectandam exhibuisse, quæ mirum in modum diris cruciatibus in Purgatorio vexabantur: quo viso, commotum Virum Sanctum, à Priore suo impetrata facultate, non modo die Dominica, sed singulis etiam reliquis, per istam septimanam, diebus pro defunctis Missas celebrando, maximum animarum numerum à Purgatorij pœnis liberasse. Vnde finita septimana, eadem anima ad ipsum reuersa, de auxilio ipsis præstito gratias egit.

Libro 4. Dialogorum S. Gregorij, ca. 55. celebre factum S. Gregorij describitur, de Monacho quodam Iusto nomine. Hic cum ex languore corporis ad extremum peruenisset, innotuit tres

occultatos aureos habere. Quod vt S. Gregorio nuntiatum est, tantum malū de fratre æquanimiter ferre non valuit, quippe eis singulis nulla propria habere licitum fuerat, nimioque mærore percussus, Pretioso, eiusdem Monasterij Præposito, ad se accersito, dixit: Vide, vt nullus ex fratribus se ad eum morientem iungat, nec sermonem consolationis ex cuiuslibet eorum ore percipiat. Cū verò mortuus fuerit, corpus illius cum fratrum corporibus non ponatur, sed quolibet in sterquilinio fossam facite, & in ea corpus eius proiecite, ibiq; super eum tres aureos, quos reliquit, iactate, omnes simul clamantes: *Pecunia tua tecum sit in perditione, & sic eum terra operite, quod ita factum est.* Elapsis iam verò triginta diebus, coepit S. Gregorius defuncto fratri compati, & euocato ad se Pretioso, Monasterij sui Præposito, dixit: Vade, ab hodierna die diebus triginta continuis offerre pro eo Sacrificium stude, vt nullus omnino prætermittatur dies, quo, pro absolute illius, salutaris Hostia non offeratur. Qui protinus abcessit, & di-

ctis

ctis
frat
dam
cto,
cū
frate
vsqu
sum:
pi.
Eode
& ca
dam
nimi
cessi
Vbi
Vir
para
mag
hoc
quad
illi a
que
Qui
inne
sus e
volu
lerat

ctis paruit. Euo!utis his diebus, idem frater, qui defunctus fuerat, nocte quadam fratri suo germano, Copioso dicto, per visionem apparuit. Quem ille cum vidisset, inquisiuit dicens: Quid est frater, quomodo es? Cui respondit: Nunc vsque male fui, sed iam modò benefum: quia hodie Communionem recepi.

Eodem Dialogorum S. Gregorij Libro & capite narratur, quòd Presbyter quidam in loco, vbi aquæ calidæ vapores nimios faciunt, quotiens corporis necessitas exigebat, lauari consueuerat. Vbi dum die quadam fuisset ingressus, Virum inuenit ad obsequium suum præparatum, qui & omne ministerium cum magno famulatu perageret. Cumque hoc sæpius fieret, idem Presbyter, die quadam ad balnea iturus, cogitat Viro illi aliquid pro munere portare, secumque duas oblationum coronas detulit. Qui vt ad locum peruenit, hominem inuenit, atque ex more eius obsequio usus est. Lauit itaque, & cum iam vestitus voluisset egredi, hoc, quod secum detulerat, obsequenti sibi Viro pro benedictione

ctione obtulit, petens vt benignè susci-
peret, quod ei gratia charitatis offerret.
Cui ille mœrens afflictusque respon-
dit: Mihi ista quare das Pater? Ille panis
sanctus est, ego hunc manducare non
possum. Ego etenim, quem vides, huius
loci dominus aliquando fui, sed pro
culpis meis hîc post mortem deputatus
sum. Si autem mihi præstare vis, omni-
potenti Deo pro me offer hunc panem,
vt pro peccatis meis interuenias. Et tûc
exaudicum te esse cognosce, cum huc ad
lauandum veneris, & me minimè repe-
reris. In quibus verbis disparuit, & is,
qui homo esse videbatur, euanescendo
innotuit, quia spiritus fuit. Idem verò
Presbyter hebdomada continua se pro
eo in lachrymis afflixit, salutarem Ho-
stiam quotidie obtulit, & reuersus post
ad balneum, eum iam minimè inue-
nit.

Cæsarius Lib. 12. cap. 37. Historiarum,
refert de Monacho quodam VVilhel-
mo nomine, qui completo probationis
anno, sequenti die cæpit infirmari, &
post paucos dies sancto fine decedens,
expleuit tempora multa. Qui statim
post

post
rens.
spon
cum
es in
fiet d
Con
re, c
nifi q
latio
adie
tim
ex p
Cap
temp
ctam
recit
ti, ip
Pfal
rat a
eo o
stan
Pfal
vigil
VV
tric
tula
ber

post mortem cuidam Monacho appa-
rens, cum de statu suo requireretur: re-
spondit se esse in pœnis. De quo verbo
cum ille territus fleret, & diceret: Si tu
es in pœnis, qui nunquam peccasti, quid
fiet de me peccatore, mei que similibus?
Consolans eum defunctus ait: Noli fle-
re, quia nullam aliam patior pœnam,
nisi quod nondum vidi Deum: ipsam di-
lationem gloriæ, pœnam reputans. Et
adiecit: Ah quam clarum erit, quod sta-
tim veniet ante Deum. Rogate, inquit,
ex parte mea dominum Abbatem, vt in
Capitulo orationes iniungat pro me ad
tempus, & vt ipse pro me dicat Colle-
ctam, sicque liberabor. Manè cum visio
recitata fuisset domino Henrico Abba-
ti, ipse Missam celebrauit, in Capitulo
Psalm. 41. *Quemadmodum ceruus deside-
rat ad fontes aquarum*, dicendum pro
eo omnibus iniungens. Conrado Priore
stante in Choro, cum in vno versiculo
Psalmi 62. *Deus Deus meus, ad te de luce
vigilo*, leuiter dormitaret, sæpe dictum
Vilhelmum sub pallio B. Dei Geni-
tricis stare conspexit, cum multa gra-
tulatione dicentem: Modo omnino li-
beratus sum.

Marcus Marulus Libro 2. refert de Malachia Ceneroth, Hiberniæ vrbis Episcopo, qui quotidie pro sorore sua defuncta Missale Sacrificium Domino offerebat. Cumque magnis quibusdam occupationibus impeditus offerre intermisisset, illa per noctem quiescenti apparens, conquesta est, iam triginta dierum inediã se sustinere: (tantum autẽ temporis ab oblatione Missæ cessatum erat:) proinde petere, vt ipse tandem necessitati suæ subueniret. Quo visu ille admonitus, easdem pro sorore supplicationes nullo non die celebrans, iterum ipsam vidit, & primùm quidem in limine Ecclesiæ stare, deinde Ecclesiam ingredi, postremò Altari proximam Albatorum quorundam choro iungi.

Legitur in chronico S. Francisci lib. 4. cap. 34. in Regno Lusitaniæ duos deuotos Fratres Franciscanos, quorum vni Petro, alij Alfonso nomen erat, eodẽ tempore & loco mortuos: horum alterum F. Alfonso postmodum in Ecclesia cuidam suo amiciori Fratri apparuisse, & interrogatum, quĩ secum actum esset

effet, respondisse: Frater, sub hoc habitu non est nisi ignis. Nam licet per merita virginitatis, mearumque lachrymarum sim in statu gratiæ; nihilominus patior hoc, quia iracundus fui, neque Fratres meos debito in honore ac pretio habui: Addidisse insuper, precibus matris suæ (quæ Deo grata & accepta erat) à maioribus pœnis se liberatum. Ad hæc amico roganti, num Missæ, quas pro illo dixerat, sibi profuissent, respondit: quòd sic, & multò plus profuturas fuisse, si cum maiori deuotione & feruore dictæ fuissent.

In Sermonibus Discipuli legitur, quendam Episcopum, vnum è suis Sacerdotibus ab officio suspendisse, eò quòd singulis diebus Missam pro defunctis legeret. Episcopus cum nocte quadam ad Matutinum iturus, cæmeterium pertransiret, mortui se leuârunt, varia instrumenta in manibus habentes, comminantes, & vociferantes: Ecce Episcopum, qui pro nobis non celebrat, neque nostrum Sacerdotè celebrare permittit. Episcopus consternatus, subito vocari fecit Sacerdotem, eo que à Suspensione

sione absoluto, non solum libertatem illi reliquit Missam dicendi quam vellet; sed etiam cohortatus est eum, ut ad liberandas ex Purgatorio animas, pergerat dicere Missam pro defunctis.

Vincentius in Speculo Histor. lib. 2. dist. 12. part. 1. refert, Religiosum quendam in dicendis Missis pro defunctis, quas iuxta Ordinis institutum dicere Religiosi consueverant, negligentem fuisse. Quo iam naturæ concedente, non ob id reprehensio tantum, verum & hunc in modum correptio infecuta est, ita ut Missas omnes, aliasque orationes, quæ pro illo dicendæ erant, Deus alteri applicari (quod ipse nullum earum fructum perciperet) voluerit.

Ros. Serm. Præd. memorat, Patavij in domo Doctoris Ioannis Matthæi Curtij magnum de nocte strepitum cuiusdam defuncti spiritum excitasse, ita ut quietem Doctor ac somnum oculis capere, etiam si sociorum præsentia frueretur, non posset. Comperto autem animam esse suffragijs opus habentem, ut curavit pro ea Missas aliquas legi, strepitus & molestia desierunt.

APPEN-

APPENDIX,

*Dubia aliquot complectens, quæ de
bito loco non fuerunt
collocata.*

CAP. IX.

Primum dubium est: Si quis Missam
audire intermittat die Dominica, in
quam simul Apostoli alicuius Festum
incidit, queritur, an hîc simpliciter pec-
cet; an verò dupliciter? Nauarrus in Sû-
ma ca. 11. num. 4. vers. Ex quo colligitur,
arbitratur eum geminum peccatum cõ-
mittere, ideoq; etiam in Confessione
exprimendum. Alij, inter quos etiam
est Azorius, lib. 7. ca. 2. sub finem, vnum
duntaxat peccatum committere arbi-
trantur, propterea quòd illa præcepta
non diuersas respiciant virtutes, sed v-
nam solam, quæ est Religio.

Secundum dubium: Si Latinus quis-
piam Missam Græcam audiat, satisfaci-
etne præcepto Ecclesiæ? Respondeo sa-
tisfacere: quia Missa Græca vera Missa
est, cùm in illa Corpus & Sanguis Do-
mini nostri consecratur, ac Sacerdotes
Græci

Græci, veri quoque sint Sacerdotes. Adde, quòd in Ecclesiæ præcepto, non dicitur Missam secundùm Latinum, vel alium ritum audiendam. Hinc etiam satisfacit, qui Missam audit Ambrosianam. In hac sententia est Soto in 4. dist. 13. q. 2. art. 1. At secus fuerit, si quis cum Hæreticis communicet in illorum Ecclesia, propterea quòd nec ipsi legitimi sint Sacerdotes, neq; in tali Cæna Christi corpus consecratur.

Tertium dubium est: Quòd si in loco aliquo alia Missa non legatur præter Græcam, tenebuntur ne Latini sub pœna peccati mortalis audire Missam Græcam? Respondeo, teneri. Cùm enim Missa Græca vera sit Missa, etiam illam audire obligati sumus.

Quartum dubium: An Latinus aliquis, cùm audire Latinam Missam possit, peccet audiendo Missam Græcam? Respondeo: Si neque scandalum, aut Episcopi interdictum obstet, & subsit aliqua legitima causa, nullum committit peccatum.

Quintum dubium: Si quis cum peccato Missam audiat, satisfacietne præcep-

to? Respondeo: Sunt qui negent, propterea quòd præcepta adimpleantur per actum virtutis obedientiæ. Cùm ergo peccatum actus sit vitiosus & malus, cõsequens videtur, cum peccato præceptũ Ecclesiæ de audienda Missa adimpleri non posse. Communis autem & vera doctrina hæc est, ad implenda præcepta, quo ad illorum substantiam, non requiri actum virtutis, bonum finem, aut rectam voluntatem. Si quis enim honoraret parentes, aut Eleemosynam daret vanæ aucupandæ gloriæ causa, certum est eum præceptis istis satisfacere, quãuis id non fiat per actum virtutis.

Sextum dubium: Quale committit peccatum, qui in die festa confitetur tẽpore Missæ, cùm alia Missa haberi non possit, vnde Missa ea die nõ audit? Respondeo: Quòd si eo tempore confiteatur ex præcepto Ecclesiæ, neque in aliud tempus commodè Confessionem rejicere possit, tum non esse peccatũ Missam, vt confitearis, omittere: maioris enim momenti est præceptum confitendi, quàm audiendi Missam. Sin verò voluntaria sit Confessio, ac in aliud tẽpus

com-

commodè differri possit, tum citra peccatum intermitteri Missam non posse causa Confessionis: quia illa Confessio, cōsilijs tantum est; Missam verò audire præcepti, quod plus est. Breuis verò reconciliatio, quæ fit tempore Missæ, citra notabilem aliquam temporis iacturam, peccatum non est, veluti dictum est supra Libro 1. cap. 22. sub principium.

Septimum dubium: Cùm Missa sit Sacrificium satisfactorium, quia videlicet pœnas minuit temporales, quæ post remissam culpam nobis restant persolvendæ, quantum pœnarum singulis Missis remittitur? Ad hanc quæstionem respondet S. Thomas 3. part. quæst. 79. art. 5. Vel enim loquimur de his, qui actione & opere aliquo concurrunt ad offerendum Missæ Sacrificium, atque ita aliquo modo eius causa existunt, puta, qui Missam legi procurant, qui pro legendis Missis Eleemosynas erogant, aut stipendium solvunt, qui Sacerdoti sacrificanti administrant, & similes. Omnes hi dicuntur offerentes. Vel loquimur de his, quibus Missa applicatur. Si loquamur de illis, tantam dicit S. Thomas
 tolli

tolli pœnam, quātus affectus & feruor est, quo offerunt atque opus illud præstant, ex quo dicuntur offerētes. Si verò de his loquamur, qui non offerunt ipsi, sed pro quibus offert Sacerdos, dicit idē S. Thomas, similiter tantam illis pœnā remitti, quantam remitti Christo placuit, qui Missam instituit, ei que virtutē istam attribuit: pari modo, quo tribuit & constituit eiusmodi virtutem Baptismo, quo baptizantur infantes.

Octauum, & vltimum dubium est: Quomodo intelligendum sit, si quis soluto stipendio dicat Sacerdoti: Lege Missam pro me solo. Respondeo cum Scoto, Quodlib. 20. art. 2. & 3. quem sequuntur etiam Adrianus, Gabriel, Soto Cordubensis, & alij tres partes, aut triplicem fructum Missæ existere. Primus fructus est generalis, is nimirum, quem quilibet Sacerdos, sic ordinantē Ecclesia, applicat Papæ, Imperatori, Regi, Principi, Episcopo, & demum omnibus Christi fidelibus. Et hunc fructum alij Sacerdos applicare non potest: quia his ab Ecclesia est designatus & destinatus. Alter fructus est specialis, is nimirum, quem

quem participat Sacerdos, qui Missam celebrat, & hunc, si velit, alij quoque potest communicare. Tertius demum fructus is est, quē à Sacerdote huic vel his applicari vult Ecclesia, pro quibus Missa legitur. Iam quādo quispiam pro se solo integram Missam postulat, ita eam postulare intelligitur, vt totum hūc fructum tertium sibi applicari velit. Quod si deinde Sacerdos fructum suum specialem, aut aliquem eius partem ei quoque applicare velit, id liberum illi relinquitur, quamuis ad hoc non obligatur. Hac de re prolixius agit Nauarrus in Sum-

ma cap. 25. num.

92.

FINIS.

Laus Deo, Virginiq̄e Matri.